

Sygn. akt I C 1299/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Litwińska – Bargiel

Protokolant: Edyta Szmigiel

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2016 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. C.**

przeciwko **A. C. (1)**

o zapłatę kwoty 2.537,34 zł

I. zasądza od pozwanego **A. C. (1)** na rzecz powódki **J. C.** kwotę **2.289,13 zł** (dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych trzynaście groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanego **A. C. (1)** na rzecz powódki **J. C.** kwotę **127 zł** tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt I C 1299/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 25 czerwca 2015 roku powódka- J. C. wniosła o zasądzenie od pozwanego A. C. (1) kwoty 2537,34 zł oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że dochodzi zwrotu nadpłaconych alimentów. Syn podjął pracę zarobkową, a więc alimenty mu się nie należały. Pomimo tego wszczął postępowanie komornicze. Jego zachowanie należy ocenić negatywnie jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W odpowiedzi na pozew pozwany- A. C. (2) wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu jego stanowiska podniósł, iż otrzymane alimenty przeznaczył na swoje potrzeby, nie jest już wzbogacony. Ponadto poniósł, iż środki te czyniły zadość zasadom współżycia społecznego, gdyż powódka nie przyczyniła się do jego wychowania.

Sąd ustalił, co następuje:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 7 października 2011r., wydanym w sprawie o sygn. akt IC 1485/11 zasądzone od powódki J. C. alimenty w kwocie 300 zł na rzecz pozwanego A. C. (1).

Dowód - wyrok z dnia 7.10.2011r.- k. 42 akta sprawy SO w Świdnicy o sygn. akt IC 1485/11.

Ugodą z dnia 29 listopada 2012 r. zawartą przed Sądem Rejonowym w Dzierżoniowie w sprawie III RC 445/12 J. C. zobowiązała się do płacenia alimentów na rzecz syna A. C. (1) w wysokości po 350 złotych miesięcznie wraz z odsetkami ustawowymi w przypadku braku płatności, którejkolwiek z rat począwszy od 1 stycznia 2013r.

Dowód - protokół z rozprawy z dnia 29.11.2012r.- akta komornicze Kmp 59/13.

Powódka płaciła alimenty na syna – A. C. (1) dobrowolnie.

Dowód - zeznania powódki –k. 33.

W dniu 1 października 2013r. powódka J. C. wniosła do tut. Sądu, Wydziału III Rodzinny i Nieletnich, pozew o ustalenie, iż obowiązek alimentacyjny wobec syna A. C. (3) wygasł z dniem 1 października 2013r. z uwagi na podjęcie przez niego pracy zarobkowej. Termin pierwszej rozprawy został wyznaczony na dzień 9 stycznia 2014r..

Odpis pozwu został doręczony pozwanemu- A. C. (1) w dniu 21 października 2013r. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 13 marca 2014r. Sąd ustalił, iż obowiązek alimentacyjny powódki J. C. względem A. C. (1) ustał z dniem 1 października 2013r.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł pozwany.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2014r. Sąd Okręgowy w Świdnicy oddalił apelację.

Dowód - pozew powódki z dnia 1.10.2013r.- k. 1 akta tut. Sądu o sygn. akt III RC 417/13,

- zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy- k. 2 akta tut. Sądu o sygn. akt III RC 417/13,

- potwierdzenie odbioru – k. 3 akta tut. Sądu o sygn. akt III RC 417/13,

-odpowiedź na pozew pozwanego – k. 6-7 akta tut. Sądu o sygn. akt III RC 417/13,

- wyrok z dnia 13.03.2014r.- k. 4,

- apelacja pozwanego – k. 37-39 akta tut. Sądu o sygn. akt III RC 417/13,

- wyrok z dnia 10.06.2014- k.4.

W dniu 24 października 2013r. pozwany złożył u (...) - W. S.wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko powódce w celu wyegzekwowania alimentów zaległych od 15.10.2013r. do 31.10.2013r. w kwocie 350zł oraz bieżących alimentów od dnia 1.11.2013r. po 350 zł.

Egzekucja okazała się skuteczna. Pierwsze środki zostały uznane w dniu 18 listopada 2013r.

Postępowanie na wniosek wierzyciela zostało umorzone postanowieniem z dnia 20.06.2014r.

Podczas trwania egzekucji wyegzekwowana została kwota 2537,34 zł, w tym przekazano pozwanemu kwotę 2289,13 zł, a koszty postępowania wyniosły 248,21 zł.

Dowód -akta komornicze Kmp 59/13,

- zaświadczenie o dokonanych wpłatach- k. 5.

Otrzymane od komornika środki pozwany przeznaczył na swoje bieżące potrzeby: jedzenie, ubranie oraz opłacanie mieszkania. Ponadto opłacał chesne za studia na Politechnice we W., koszt dojazdu i noclegów.

W okresie od listopada 2013r. do kwietnia 2014r. osiągał dochód w wysokości ok. 1300 zł.

Dowód- zeznania pozwanego- k. 28.

Powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 2537,34 zł pismem z dnia 11.07.2014r.

Dowód - ksero pisma z dnia 11.07.2014r.- k. 6.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne i zasługuje na uwzględnienie w zdecydowanej części.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, który pomiędzy stronami był bezsporny. Dołączone do dokumenty nie były przez strony kwestionowane. Zeznania stron korespondują z zebraną dokumentacją. Jednakże zeznania pozwanego w części dotyczącej, kiedy dowiedział się o wszczęciu przeciwko niemu sprawy o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego nie zasługują na uwzględnienie, gdyż są sprzeczne z aktami komorniczymi o sygn. Kmp 59/13. Pozwany bowiem zeznał, iż wszczynając postępowanie komornicze nie wiedział, iż powódka wszczęła postępowanie o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Jednakże jak wynika z akt tu Sądu o sygn. III 417/13 pozwany otrzymał odpis pozwu w tej sprawie w dniu 21 października 2013r., a wniosek o wszczęcie egzekucji złożył w dniu 24 października 2013r. Nie ma więc wątpliwość, iż w dniu wszczęcia egzekucji miał wiedze, iż powódka złożyła w Sądzie pozew o ustalenie.

Jak wynikało z żądania pozwu powódka dochodził zwrotu zapłaconych na rzecz pozwanego alimentów w związku z uchyleniem przez Sąd z datą wsteczną obowiązku alimentacyjnego.

Bezsporne pomiędzy stronami było, że powódka zobowiązana była od dnia 1 stycznia 2013 r. do zapłaty alimentów w kwocie po 350 złotych miesięcznie na rzecz swojego syna A.. Alimenty powódka płaciła dobrowolnie do września 2013r. Pozwany wszczął postępowanie egzekucyjne w dniu 24 października 2013r., mając wiedze, iż powódka wszczęła postępowanie o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, gdyż otrzymał odpis pozwu w dniu 21 października 2013r. Bezsporne pozostawało również to, że w wyniku postępowania egzekucyjnego ściągano od J. C. alimenty od 18 listopada 2013r. aż do dnia 15 kwietnia 2014 r. Wyrokiem z dnia 13 marca 2013 r. w sprawie III RC 417/13 Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie, utrzymanym w mocy przez Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 10 czerwca 2013r., uchylił istniejący obowiązek alimentacyjny z dniem 1 października 2013 r.

Z powyższego wynika, że powódka nie była zobowiązana alimentacyjnie od dnia 01 października 2013 r., a spełniała nadal swoje zobowiązanie aż do 15 kwietnia 2014 r. Z zaświadczenia o dokonanych wpłatach wynikało, że w tym okresie komornik ściągnął od powódki tytułem alimentów kwotę 2537,34 złotych, przy czym wierzycielowi tj. pozwanemu przekazano kwotę 2289,13 złotych.

Jak wynika z treści art. 405 k. c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Natomiast w myśl art. 410 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, które zachodzi jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Niewątpliwie w chwili spełniania świadczenia powódka była zobowiązana na mocy ugody sądowej do płacenia alimentów, lecz wskutek orzeczenia Sądu Rejonowego

w D. w sprawie III RC 417/13 podstawa świadczenia odpadła, w związku z uchyleniem obowiązku z datą wsteczną tj. od dnia 01 października 2013 r.

Mając powyższe na uwadze należy uznać, że zapłacone alimenty od dnia 18 listopada 2013 r. do dnia 14 kwietnia 2014 r. stanowiły świadczenie nienależne i podlegały zwrotowi.

Pozwany podniósł zarzut braku wzbogacenia. Podmiot spełniający kryteria uznania go za bezpodstawnie wzbogaconym w wyniku otrzymania świadczenia nienależnego, nie zawsze podlega obowiązkowi jego zwrotu. Wyłączenia obowiązku zwrotu świadczenia nienależnego unormowane zostały w treści art. 409 k.c. i art. 411 k.c.

Art. 409 k.c. stanowi, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Z istoty alimentów jako środków przekazywanych na bieżące utrzymanie uprawnionego wynika ich konsumpcyjny charakter. Nie można nie dać wiary pozwanemu, iż otrzymane środki przeznaczył na bieżące potrzeby, takie jak jedzenie, ubranie, chesne do szkody, koszty zakupu benzyny, ubrań itp. Tym samym otrzymane alimenty zużył i nie jest już wzbogacony. Jednakże w niniejszym przypadku wyłącznie obowiązku zwrotu świadczenia nienależnego nie będzie miało zastosowania. W ocenie Sądu pozwany powinien był liczyć się z koniecznością zwrotu alimentów pobranych przez z komornika w toku postępowanie egzekucyjnego. Bowiem otrzymał pozew powódki z żądaniem stwierdzenia nieistnienia obowiązku alimentacyjnego w dniu 21.10.2013r. , a postępowanie komornicze wszczął w dniu 24.10.2013r. Tym samym powinien się był liczyć z obowiązkiem zwrotu wyegzekwowanego świadczenia w przypadku uwzględnienia powództwa matki.

Ponadto pozwany podniósł, iż spełnione świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. W myśl art. 411 pkt 2 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Przepis ten ma zastosowanie w sytuacji, gdy spełniający świadczenie nie był prawnie zobowiązany, ale można mu przypisać moralny obowiązek względem osoby, która świadczenie to uzyskała. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 26 lutego 2004 roku, sygn. akt V CK 220/03, zasady współżycia społecznego wyrażają ideę słuszności w prawie oraz odwołują się do powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Ogólnie rzecz ujmując można powiedzieć, że przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania. Odmowa uwzględnienia żądania zwrotu nienależnego świadczenia musi więc być wsparta odpowiednią aprobatą moralną. Zdaniem Sądu działania pozwanego zmierzające do obciążenia powódki obowiązkiem alimentacyjnym nie zasługują na aprobatę w świetle zasad współżycia społecznego. Obowiązek alimentacyjny bowiem utrzymuje się do czasu, kiedy uprawniony jest zdolny do samodzielnego utrzymania. W okresie pobierania spornych rat alimentów pozwany miał taką zdolność, a pomimo tego z pełną premedytacją wszczął postępowanie komornicze, nie wzywając nawet dłużniczkę do dobrowolnego spełnienia zaległego świadczenia. Zatrzymanie przez pozwanego zatem otrzymanych od powódki środków finansowych nie sposób zatem uznać za zgodne z zasadami współżycia społecznego.

Powódka w toku niniejszego postępowania dochodziła kwoty 2537,34 zł , na którą składa się kwota otrzymana przez pozwanego w wysokości 2289,13 zł oraz opłaty egzekucyjne w wysokości 248,12 zł

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo było zasadne tylko co do kwot rzeczywiście otrzymanych przez pozwanego tytułem uiszczonych alimentów, a nie co do kwot zapłaconych przez powódkę, tj. kosztów postępowania egzekucyjnego. Jak wynikało z treści zaświadczenia o dokonanych wpłatach, część z pobieranej kwoty stanowiła wydatki obciążające dłużnika, nie podlegające przekazaniu wierzycielowi. W związku z tym, że pozwany otrzymywał ściśle określoną kwotę z wpłat dokonywanych przez powódkę to tylko te kwoty podlegają zwrotowi z tytułu nienależnego świadczenia, bowiem pozwany nie otrzymywał świadczenia w pełnej wysokości.

Dochodzenie przez powódkę zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 248,81 zł , należy określić jako odszkodowania za szkodę powstałą na skutek działania pozwanego, a nie bezpodstawnie wzbogacenie. Przy czym za podstawę prawną tak sformułowanego roszczenia należy uznać art. 415 kc. Stanowi on, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Do przesłanek odpowiedzialności deliktowej należą:

zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność na określonej zasadzie, oraz szkoda i związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Przytoczony wyżej przepis stanowi, że sprawca ponosi odpowiedzialność deliktową na zasadzie winy. Ustawodawca nie definiuje pojęcia winy. W judykaturze i piśmiennictwie przyjmuje się, że zawinione mogą być kwalifikowane wyłącznie zachowania bezprawne, przy czym za bezprawne należy kwalifikować czyny zakazane przez przepisy prawne obowiązujące w Polsce, bez względu na ich źródła, jak i za bezprawne uznaje się także zachowania sprzeczne z zasadami współżycia społecznego albo dobrymi obyczajami, a więc normami moralnymi powszechnie akceptowanymi w całym społeczeństwie lub grupie społecznej, nakazującymi lub zakazującymi określonego zachowania, mimo iż nie jest ono nakazane lub zakazane normą prawną (por. Z. Banaszczyk (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2005, nb 23; G. Bieniek (w:) G. Bieniek, Komentarz, t. I, 2009, s. 296-297; W. Czachórski (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 534; W. Dubis (w:) E. Gniewek, Komentarz, 2008, art. 415, nb 12; P. Machnikowski (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 381; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2008, nb 500).

Należy zaznaczyć, że powodem wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest brak woli w dobrowolnym spełnieniu świadczenia przez dłużnika, w związku z powyższym zasadą jest, że w takiej sytuacji koszty postępowania egzekucyjnego obciążają dłużnika. Powódka miała świadomość, iż pomimo wszczęcia postępowania o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego ciąży na niej ten obowiązek aż do czasu prawomocnego orzeczenia sprawy o wygaśnięcie. Pomimo tego zaprzestała dobrowolnie uiszczać alimenty, będąc przekonana o słuszności swojego powództwa w sprawie o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego. Tym samym zachowaniu pozwanego w postaci wszczęcia postępowania egzekucyjnego nie można zarzucić bezprawności w rozumieniu podanym powyżej. Podstawa do ściągania alimentów w chwili ich egzekwowania istniała, a dłużniczka nie płaciła ich dobrowolnie to ona ponosi koszty tego postępowania, które wyniosły 248,21 zł.

Powódka wniosła również o zasądzenie na jej rzecz odsetek ustawowych od żądanego roszczenia od dnia wniesienia pozwu. Zgodnie z treścią art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Powódka wezwała pozwanego do zapłaty pismem z dnia 11.07.2014r., wyznaczając mu termin spełnienia świadczenia na dzień 10.08.2014r. i od tego dnia dłużnik pozostawał w zwłoce. Sąd jednak jest związany żądaniem pozwu, w związku z czym zasądził odsetki od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 25 czerwca 2015r.

W związku z powyższym Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 2289, 13 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 25 czerwca 2015r., a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt. I i II wyroku).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c zgodnie, z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powódka wygrała sprawę w zdecydowanej części, z żądanej kwoty 2537,34 zł zasądzono na jej rzecz kwotę 2289, 13 zł , a więc uległa tylko co do kwoty 248,21 zł . W konsekwencji Sąd nałożył na pozwanego, jako przegrywającego proces, obowiązek zwrotu wszystkich kosztów poniesionych przez powódkę, tj. opłaty od pozwu w kwocie 127 zł (pkt. III wyroku).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.